

РОЗВИТОК РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

УДК 339.924

С.В. МАРИНІНА,

к.е.н., Науково-дослідний економічний інститут Мінекономрозвитку і торгівлі України

Особливості взаємодії України з регіональними угрупованнями в умовах європейської інтеграції

Дослідження проблеми участі України в інтеграційних процесах є необхідною, оскільки економіка країни пов'язана зі світовим ринком і подальший її розвиток, як і розвиток світової економіки, безпосередньо залежить від розширення інтеграційних процесів.

Ключові слова: інтеграційні процеси, економічне співробітництво, інтеграційні об'єднання, євроінтеграція.

С.В. МАРИНІНА,

к.э.н., Научно-исследовательский экономический институт Минэкономразвития и торговли Украины

Особенности взаимодействия Украины с региональными объединениями в условиях европейской интеграции

Исследование проблемы участия Украины в интеграционных процессах необходимо, поскольку экономика страны связана с мировым рынком и дальнейшее ее развитие, как и развитие мировой экономики, непосредственно зависит от расширения интеграционных процессов.

Ключевые слова: интеграционные процессы, экономическое сотрудничество, интеграционные объединения, евроинтеграция.

S.V. MARYNINA,

Ph.D. in economics, The SRIE at the Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine

The features of Ukrainian cooperation with regional associations in the terms of European integration

The research of the problems of Ukrainian participation in integration processes is necessary, because economy of the country is linked with the world market and its future development, as the world economy development, depends on the expansion of integration processes.

Keywords: integration processes, economic cooperation, integration associations, European integration.

Постановка проблеми. Міжнародна інтеграція є однією з найважливіших складових сучасних міжнародних процесів. На рівні національних економік інтеграція розвивається на основі формування економічних об'єднань країн з тим або іншим ступенем узгодження їх національних економік. Участь країни в інтеграційних об'єднаннях є важливим фактором її економічного розвитку.

Стан міжнародних економічних інтеграційних процесів постійно змінюється – створюються нові інтеграційні

об'єднання, створені розширюють склад та зону діяльності. Тому необхідне подальше дослідження проблем міжнародних інтеграційних процесів, їх впливу на світову торгівлю та визначення інтеграційних уподобань України. На сучасному етапі економічна ситуація країни ускладнена рядом проблем, сприяти вирішенню яких може тільки поглиблення її інтеграції в систему господарських зв'язків.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Істотний внесок у дослідження розвитку міжнародної інтеграції

внесено такими українськими вченими, як В. Будкін, І. Бураковський, В. Геєць, Ю. Козак, Д. Лук'яненко, А. Мазеракі, Ю. Макогон, В. Рокоча, Ю. Пахомов.

Ставлення України до відповідних економічних та інтеграційних процесів відображені в наукових працях В. Копійки, О. Кучика, В. Сіденка, А. Філіпенка, В. Шведа, С. Шергіна та інших. Проведені дослідження надають відповідь на певну кількість питань з розвитку інтеграційних процесів в Україні, яка за період свого незалежного існування зазнала значну та неоднозначну еволюцію політики участі в міжнародних інтеграційних процесах, залишаючи поза увагою пошук найбільш оптимального формату позиціонування країни в європейській та світовій економіці.

Метою статті є пошук ефективних критеріїв оцінки потенційних інтеграційних заходів та визначення особливостей взаємодії України з регіональними угрупованнями в умовах європейської інтеграції.

Виклад основного матеріалу. Недостатня збалансованість зовнішньоекономічного і зовнішньополітичного курсу України є чинником, що негативно впливає на міжнародну позицію нашої країни. Внаслідок чого вона втрачає міжнародно-політичні можливості реалізації свого суверенітету.

Колівання та реверсні рухи відображали в цілому ті обставини, що протягом багатьох років Україна самовизначалась як держава та шукала різні можливості для свого оптимального позиціонування. Тому в умовах невизначеності перших років трансформації – не тільки державної, а й суспільної – країна була приречена постійно лавірувати між різними центрами регіональної і глобальної сили та проводити різновекторну політику [1, 2].

На думку автора роботи [2], закінчення на початку 2000-х років глибокого трансформаційного спаду, пов'язаного із системним переходом та завершенням початкового періоду отримання міжнародного визнання і встановлення відносин із зовнішнім світом та завершення процесу формалізації відносин з Європейським Союзом (ЄС) через набрання чинності підписаної в 1994 році Угоди про партнерство і співробітництво, створили нові можливості для розвитку політики міжнародної інтеграції України, яка стала розвертатися в бік ЄС, проголосивши стратегічний курс на євроінтеграцію та входження в члени Союзу.

Участь України у процесах європейської інтеграції є складною проблемою і випробовує на собі вплив комплексу неоднозначних та часто суперечливих факторів. Процес включення в євроінтеграційні процеси не може мати єдиного формату, а є результатом вибору між різними моделями. Тому необхідно досконально проаналізувати механізми вказаного вибору, його критерії та обмеження, а також умови реалізації у практичній діяльності.

Європейський Союз серед багатьох регіональних об'єднань займає лідируюче становище як найбільш ефективна регіональна інтеграційна структура, яка все більше оформлюється як глобальний партнер провідних країн світу та виступає могутнім центром самоорганізації світової системи. Багато країн, особливо країн-сусідів, пов'язують з ним свої стратегії довгострокового розвитку, а більшість європейських країн не мають альтернативного членства у цьому співтоваристві.

Процеси, які проходять всередині Євросоюзу, в значній мірі визначають його можливості та формат взаємодії з треті-

ми, країнами, в тому числі з тими, які ставлять за основу своєї стратегії інтеграцію у структуру союзу. Недостатнє врахування цієї обставини може стати суттєвим недоліком у стратегії європейської інтеграції України. Виходячи з цього важливо оцінити перспективи євроінтеграції нашої країни як потенціалу та тенденції розвитку самого Європейського Союзу.

Якщо прийнятий формат інституціональної реформи ЄС виявиться недостатнім для забезпечення ефективного функціонування системи погодження національних інтересів 28 країн-членів, Україна може зіткнутися зі зростаючим небажанням наступного розширення Союзу. Перспектива входження нашої країни до ЄС залежить від того, чи виправдає себе нинішня внутрішня реформа Європейського Союзу [2, с. 141, 181].

Нинішні та майбутні реформи в розширеному ЄС матимуть суттєві довгострокові наслідки, які здатні змінити пріоритети, механізми та просторову сферу його діяльності. В перспективі Україна матиме справу з іншим ЄС, для інтеграції у структуру якого необхідно буде застосовувати скореговані підходи в інтеграційній політиці України, враховуючи реалії Європейського Союзу та стратегії його розвитку.

Новий крок у створенні зовнішніх умов для входження України в простір Європейського Союзу закладений у контексті угоди про асоціацію з ним. Завершальний етап формування нових зовнішніх умов взаємодії з Євросоюзом проходить на фоні позитивного фактору завершення переговорів про укладання угоди про зону вільної торгівлі (ЗВТ) між Україною і країнами – членами Європейської асоціації вільної торгівлі, яка разом з ЄС утворює єдину Європейську економічну зону.

Причини конвертованого підходу ЄС до перспективи членства України знаходяться не тільки в оцінці ступеня відповідності України критеріям членства в ЄС, а й в реалістичній оцінці Євросоюзом свого нинішнього потенціалу подальшого розширення. Відомий дослідник європейської інтеграції Дж. Пелкман [3] стверджує, що абсорбційна здатність ЄС підійшла до своєї межі і викликає побоювання в соціальній сфері, які створюють підґрунтя для блокування розширення Союзу.

Серед внутрішніх передумов формування та реалізації потенціалу євроінтеграції України необхідно виділити чотири ключових аспекти: якість інститутів, якість інфраструктури, досягнутий рівень добробуту та структурні характеристики економіки, які виявляються перш за все у структурі її включення в обмін зі своїми партнерами. До факторів інституціональної зрілості та якості інфраструктури особливо чутливими є процеси структурної адаптації, які проходять в будь-якому регіональному інтеграційному об'єднанні. Вони в значній мірі визначають рівень витрат включення в інтеграційний процес, а також і загальний баланс збитків та придбань у процесі його розвитку [2, 4].

Введення всього комплексу відносин між Україною та Європейським Союзом на новий рівень потребує врахування наступного:

– процес розширення ЄС має певні обмеження інституційного, політичного, фінансово-економічного та інтелектуального характеру. Впровадження ЄС «стратегії сусідства», інтенсифікація обговорень щодо географічних меж ЄС та його здатності приймати нових членів, більш жорсткі критерії і вимоги до кандидатів на вступ до ЄС, стратегія «Консолідації зобов'язань» щодо приєднання країн Західних Балкан

РОЗВИТОК РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

– свідчить, що у процесі подальшого розширення ЄС на схід настала «стратегічна пауза», яка не може бути не врахована Україною в контексті подальшої розробки її євроінтеграційного курсу та європейської політики в цілому;

– країни Східної Європи, в тому числі і Україна, демонструють неспроможність створити ефективну модель міждержавних відносин, яка була б сумісна з відповідними принципами, стандартами та нормами ЄС. Закріплення таких тенденцій може призвести до фіксації реальних ліній розподілу, до відтворення жорстких біполярних схем на континенті;

– нова стратегія ЄС щодо Чорноморського басейну закріпила принцип глибокої диференціації щодо країн цього регіону, до якої входить і стратегія сусідства щодо України, Молдови, Грузії, Вірменії та Азербайджану [5].

В умовах об'єктивної неможливості отримання Україною найближчим часом статусу повноправного члена ЄС альтернативою для країни залишається формула політичної асоціації з Євросоюзом. Формула асоціації виходить за межі простого регулювання торговельних відносин. При таких умовах партнерство здійснюється через спеціально створені органи ЄС і зводиться переважно до запровадження різних форм економічної інтеграції з Євросоюзом. Така інтеграція передбачає створення зони вільної торгівлі, митного союзу або приєднання до єдиного європейського ринку.

Співробітництво з ЄС є пріоритетним напрямом зовнішньої політики України. Інтеграція в європейський політичний, економічний та соціальний простір створить додаткові можливості для модернізаційного та інноваційного розвитку країни і суспільства. Проведення політики європейської інтеграції України в якісну практичну площину передбачає реалізацію країною таких завдань: гармонізацію національного законодавства із законодавством ЄС; створення поглибленої та всеосяжної ЗВТ між Україною та ЄС; запровадження безвізового режиму з країнами Євросоюзу.

Угода про асоціацію охоплює чотири основні положення: політичний діалог та зовнішня політика і напрями; питання юстиції, свободи і безпеки; економічне та секторальне співробітництво; створення глибокої та повномасштабної зони вільної торгівлі [6, 7].

Матеріальною основою інтеграційних процесів у сучасному світі та в регіоні Чорного моря є економічне співробітництво. Регіональні зв'язки виконують конкретні територіальні економічні і політичні умови відносин між країнами, не суперечать глобалізації світової економіки і є формою її вияву.

Важливу роль у створенні умов для регіональної інтеграції між країнами чорноморського регіону відіграє Організація Чорноморського економічного співробітництва (ОЧЕС), відносини в рамках якої становлять значний інтерес з погляду регіонального співробітництва та контексту розвитку взаємин між окремими країнами на основі багатостороннього співробітництва [8, с. 134].

Модернізуючи власну економіку, Україна шукає шляхи для кооперації, формування рівноправних, вигідних партнерських відносин із країнами регіону Чорного моря. Система ОЧЕС для України є важливим елементом у розвитку стратегії довгострокового співробітництва з країнами Сходу. Регіон Причорномор'я в геоекономічному відношенні важливий для країни з погляду її економічних інтересів – розв'язання

проблеми енергоносіїв, збільшення обсягів зовнішньої торгівлі, роботи транспортних комунікацій.

У регіональному вимірі за Україною залишається статус великої регіональної країни зі значним потенціалом. Як стратегічний транзитний маршрут у паливно-енергетичному та сировинному забезпеченні Західної Європи вона стає місцем регулювання глобальних економічних інтересів. Для країни важливо працювати над створенням похідних умов транзиту сировинних та енергетичних ресурсів через свою територію одночасно з розробкою енергетичних шляхів їх транспортування.

Залишаючись енергетично заблокованою з усіх боків, Україна значною мірою втрачає економічні засади суверенітету і геоекономічну цінність для Заходу. Геополітичне становище країни визначає для неї пріоритетність збалансованих відносин між Заходом і Сходом та орієнтацію в європейську інтеграцію.

Ураховуючи посилення політичного та економічного впливу Туреччини в Чорноморському регіоні, Україна не може залишити поза увагою такого важливого партнера і має включити його в систему зовнішньополітичних партнерів, що важливо в освоєнні центрально-азійських ринків, де економіки двох партнерів є комплементарні, а не конкуруючі та є важливим питанням вступу обох країн до Європейського Союзу [8–10].

Причорноморське співробітництво України доцільно розглядати у вузькому і широкому розумінні. У вузькому – передбачається співробітництво територій які безпосередньо прилягають до Чорного моря і в господарському відношенні тісно з ними пов'язані. У широкому – йдеться про залучення до причорноморського співробітництва всього економічного простору країни.

У загальноєвропейському контексті ОЧЕС розглядається Україною як механізм взаємодії державних та підприємницьких структур, який повинен забезпечити розвиток співробітництва країн-учасниць із ціллю повноцінного входження в економічний і правовий простори континенту. Цим критерієм слід оцінювати ефективність діяльності ОЧЕС на користь участі в ньому України.

Як одна із найбільших країн – учасниць ОЧЕС із позиції їх потенційних економічних можливостей Україна повинна виступати з великомасштабними ініціативами. Реалізація яких мала б не тільки загальноєвропейське значення, а й впливала на сприятливі для країни зміни загальноєвропейського економічно-правового клімату.

Україні необхідно здійснити комплексну концептуальну оцінку своїх економічних інтересів в ОЧЕС, визначити прийнятний рівень інтеграції у структурі цієї організації, практичні шляхи досягнення очікуваних результатів та можливі наслідки, важливо не помилитися у визначенні економічної стратегії і тактики. Необхідно виробити систему пріоритетів у стосунках із країнами регіону в межах ОЧЕС, знайти прийнятні шляхи узгодження інтересів країн-членів з іншими міжнародними структурами, відповідні механізми подолання політичних протиріч та зрештою місце у світовій економічній системі.

У визначенні української стратегії участі в ОЧЕС слід врахувати, що Організація чорноморського економічного співробітництва – це не тільки регіон країн-однорумців у розумінні об'єктивної зацікавленості всіх учасників у розвитку торговельних відносин, але водночас і зона досить різних стратегічних цілей кожної країни, які вона переслідує, беручи участь у цьому угрупованні [9, 10, с. 107–108].

Економічна взаємодія країн Організації за демократію та економічний розвиток – ГУАМ ґрунтується на необхідності проведення міждержавної інтеграції для оптимального збереження на перехідному етапі економічного, технічного та інфраструктурного потенціалів країн зони.

Спільні економічні інтереси держав ГУАМ найбільш сконцентровані навколо транспортування прикаспійських енергоносіїв та прокладання нових транзитних маршрутів через Кавказький регіон. Для України це має важливе значення, оскільки через її територію проходить стратегічний транзитний маршрут енергоносіїв для європейських країн. Використання території України надає можливість скоротити шлях транспортування нафти з регіону Близького сходу до Європи [9–11].

Маючи значні транспортно-енергетичні інтереси у Кавказькому регіоні та Центральній Азії, Україна відіграє важливу роль у зміцненні міжнародного співробітництва та пошуків інтеграційних процесів. Її інтереси співпадають з інтересами ключових держав регіону.

В основі утворення ГУАМ закладена спільність національних інтересів групи країн, але на ефективності позначається невизначеність статусу об'єднання та його інституційна неформальність. Значення цієї організації обмежується незначним інвестиційним та інноваційним потенціалом партнерів України, малою ємністю ринку, а також сильною залежністю в надходженні зовнішніх ресурсів [2, с. 244; 10, с. 130–131].

На фоні українсько-європейських зв'язків співробітництва і партнерства, регулярних самітів та Рад Україна – ЄС, численних двосторонніх діалогів, підписання договору про асоціацію з Європейським Союзом – азійський вектор української політики поки визначений не досить чітко. На це впливає недооцінка, внаслідок недостатньої інформованості, масштабів впливу Азійсько-Тихоокеанського регіону (АТР) на процеси глобалізації світового господарства.

Увага України до АТР пов'язана з необхідністю освоєння країною нових ринків у регіоні, передусім для експортної продукції, конкурентної на азійських ринках. Інтерес до АТР в Україні пов'язаний із сталою динамікою темпів економічного розвитку більшості країн регіону та швидким зростанням геополітичного впливу Китаю та Індії. Випереджаючий темп економічного зростання регіону триває, відбуваються масштабні зрушення у соціальній, освітньо-культурній, гуманітарній сферах, прогрес в інноваційних сферах. З урахуванням цього комплексу боротьби за економічне лідерство у АТР економічна стратегія України у регіоні має враховувати низку реалій та пріоритетів:

- за нинішніх умов Україна, відчувачи себе реальним мостом між Заходом і Сходом, повинна найактивніше брати участь у цьому напрямі;
- політичні та економічні відносини України з країнами Азії не можуть суперечити основному європейському вектору розвитку країни та її європейській ідентичності;
- необхідне дотримання балансу між різними партнерами та їхніми інтересами;
- азійський вектор необхідно перенести у площину багатопланової і багатофакторної економічної політики країни.

Вироблення конструктивної державної політики України стосовно країн АТР з урахуванням накопиченого досвіду, відповідне переформування корпоративних стратегій може створити сталі рамки для розвитку економічних зв'язків

України з цими країнами і дати імпульс розвитку зв'язків між фірмами країн АТР і України [11].

У цьому контексті питання щодо перспектив розвитку ефективного співробітництва України з суб'єктами цього динамічного регіону, зокрема, за умов глобальної економічної кризи набуває особливої ваги, економічного та політичного значення. Концептуальний підхід України до співробітництва з провідними країнами АТР передбачає врахування геополітичних і економічних можливостей України в контексті її євроінтеграційної стратегії та ролі і місця нашої країни в системі зовнішньополітичних пріоритетів в окремих азійських і тихоокеанських країнах. Як суб'єкт європейської і світової політики Україна має особливе значення в системі зовнішньополітичних і зовнішньоекономічних пріоритетів Північно-Східної та Південно-Східної Азії, оскільки вона розглядається ними як засіб диверсифікації їх зовнішньоекономічної діяльності та розвитку трансрегіонального співробітництва з Європейським Союзом [12, с. 29; 13, с. 36, 39].

Україна знаходиться під впливом інтересів певних країн як у межах відповідних інституцій, так і поза ними. Тому країна вимушена шукати альтернативні шляхи розвитку своєї зовнішньоекономічної політики, базуючись на засадах національних інтересів, а тому відповідно шукати не альтернативи такої структури як Європейський Союз, а відповідні доповнюючі формати.

З огляду пошуку альтернатив слід розглядати ймовірність участі в інтеграційних процесах Євразійського економічного союзу та Шанхайської організації співробітництва. Альтернативою може бути і формат Форуму транснаціонального характеру, такого як Форум Азія – Європа (АСЕМ) – форум регулярних зустрічей керівників азійських країн та ЄС, який виник виходячи з необхідності розвитку економічного, політичного та культурного співробітництва. До складу АСЕМ входять: Бруней, Китай, Індонезія, Японія, Малайзія, Філіппіни, Республіка Корея, Сінгапур, Таїланд, В'єтнам, Камбоджа, Лаос і М'янма та країни ЄС, як окремих учасників виступає Рада Європи.

На відміну від Азійсько-Тихоокеанського економічного співробітництва, головною метою якого є економічне співробітництво та інтеграція, АСЕМ будучи однією з найбільших структур спрямовує свою діяльність на підвищення рівня міжнародного діалогу Азії та Європи в різних сферах політики, економіки, культури, безпеки. Учасники діалогу декларують і прагнуть поглиблення відносин. Критерії для вступу в АСЕМ нових членів відсутні. Кандидатури на отримання членства розглядають виключно індивідуально з урахуванням внеску в процес АСЕМ.

Довгострокова перспектива повноцінного вступу України до ЄС вимагає звернення уваги на інтеграційне об'єднання АСЕМ. У межах цієї структури відбувається дієве співробітництво по лінії Європа – Азія. Рівень представництва на цьому форумі підтверджує необхідність вступу України до АСЕМ, таким чином відбуватиметься активізація української зовнішньої політики як на східному, так і на європейському напрямі. В такий спосіб вона спроможна активізувати відносини з азійськими країнами, які не вважають першочерговими умовами жорстку інституціоналізовану інтеграцію, а виходять виключно з доцільності та ефективності. Участь в АСЕМ не зашкодить інтеграції України в європейські структури, а

РОЗВИТОК РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

навпаки, доповнює широкоформатний загальносвітовий інтеграційний процес [5, с. 95–97; 11, с. 208].

Активізація зусиль України на азієському просторі забезпечує зміцнення економічного, науково-технічного, інтелектуального потенціалу нашої країни, її міжнародних позицій, необхідних для успішної реалізації стратегічного курсу на європейську інтеграцію.

Успішна реалізація стратегічних завдань України на азієському напрямку вимагає оновлення та розвитку його концептуальних засад зміцнення інформаційно-аналітичної організаційної бази, значних зусиль у формуванні позитивного іміджу країни в ключових регіонах світу.

Висновки

Практична повномасштабна реалізація Україною Європейського інтеграційного проекту означатиме формування орієнтованого на Європу гео економічного простору з відповідним включенням проміжних країн у сферу європейських інтересів. У межах такої моделі майбутнього Європи цілком закономірно знаходиться і місце України, яку прагнуть бачити у ролі чинника стабільності у регіоні Східної Європи згідно з її геополітичним потенціалом.

Процес інтеграції в ЄС відкриває для України перспективу державного суверенітету у нових міжнародних умовах, коли державна незалежність виявляється не у праві на здійснення одноосібних дій, а в реалії національних інтересів з іншими державами, що поділяють такі самі цілі.

Порівняльний аналіз різних варіантів можливого позиціонування України в європейському та глобальному середовищі показує, що найбільш припустимим для країни форматом є роль «моста» при формуванні широкого європейського (євро-азійського) економічного простору, яке дозволить використовувати водночас переваги закладені в західному і східному векторах регіональної інтеграції та забезпечить для країни найбільш оптимальні позиції в глобальній економіці.

Список використаних джерел

1. Копійка В.В. Європейський Союз: історія і засади функціонування. Навч. посіб. / В.В. Копійка, Т.І. Шинкаренко; за ред. Л.В. Губернсько-го. – 2-ге вид., виправлене і доповнене. – К.: Знання, 2012. – 759 с.

2. Сиденко В.Р. Глобалізація – європейська інтеграція – економічне розвиток: українська модель: в 2-х томах / В.Р. Сиденко. – К.: Фенікс, 2008. – Т. 2: Європейська інтеграція і економічне розвиток. – К., 2011. – 448 с.

3. Pelkmans J. European Integration: Methods And Economic Analysis / J. Pelkmans. 3 edition. – Harlow: Financial Times Management, 2006. – 480 p.

4. Європейський вибір: Концептуальні засади стратегії економічного та соціального розвитку України на 2002–2011 роки: Послання Президента України до Верховної Ради // Економіст. – 2002. – №5.

5. Україна – ЄС: на шляху до нового формату відносин: матеріали міжнародного «круглого столу» (Київ, 24 квітня 2008 р.) / Національний інститут проблем міжнародної безпеки. – К.: НІПМБ, 2008. – 160 с.

6. Європейська інтеграція та Україна: Навч.-метод. посібник / [Будкін В.С., Бураковський І.В., Віткін Л.М. та ін.]; керівн. Проекту д-р Герд Шиманський-Гайер, Валерій Бесараб. – Київ-Кельн: Товариство Карла Дуйсберга (ФРН), друк ТОВ «Макрос», 2002. – 480 с.

7. Софіщенко І.Я. Торговельно-економічні відносини між Україною та ЄС: стан і перспективи: Підручник / І.Я. Софіщенко. – К.: МІЛЕНІУМ, 2009. – с. 313.

8. Радзівєвська С.О. Конкурентоспроможність та інтеграційні перспективи України / С.О. Радзівєвська. – К.: Знання України, 2012. – 344 с.

9. Європейська та євроатлантична інтеграція і транскордонне співробітництво: Тези доп. V Міжнародної науково-практичної конференції, Луцьк, 15–16 травня 2008 року: в 2-х томах / за ред. В.Й. Лажніка, С.В. Федонюка. – Луцьк: РВВ «Вежа» Вашингтон. ун-ту ім. Лесі Українки, 2008. – Т. 1. – С. 344.

10. Кучик О.С. Міжнародні організації: Навч. посіб. / За ред. О.С. Кучика. – К.: – Знання, 2005. – 497 с.

11. Азієський напрям зовнішньої політики України: проблеми і перспективи. Аналітичні оцінки: Монографія / [Швед В.О., Нагайчук В.І., Варбанець П.А., Нагорний П.А., Серов Д.І. та ін.]; за ред. В.О. Шведа. – К.: НІСД, 2008. – 222 с.

12. Шергін С. Комплексні проблеми інтеграції в АТР: від Пусанського до Ханойського саміту АТЕС / С. Шергін // Політика і час. – 2007. – №6. – С. 24–29.

13. Шергін С. Рушійні сили Азієсько-Тихоокеанського регіону / С. Шергін // Зовнішні справи. – 2009. – №2. – С. 36–39.

УДК 330.4: 332.1

О. В. ПІСКУНОВА,

д.е.н., професор кафедри економіко-математичного моделювання,
Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана,
О.І. ОСИПОВА,

асистент кафедри економіко-математичного моделювання,
Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана

Рейтингвання регіонів України за рівнем продовольчої безпеки

Для аналізу стану продовольчої безпеки регіонів України на основі рейтингового оцінювання запропоновано модифікацію зваженої процедури індивідуального рейтингвання. За статистичними даними за 2000–2013 роки побудовано узагальнений показник рівня продовольчої безпеки регіонів України та здійснено їх ранжування з використанням модифікованої процедури індивідуального рейтингвання. Проведено рейтингвання регіонів за процедурою Парето-класифікації. Досліджено динаміку рівня продовольчої безпеки регіонів країни протягом 2000–2013 років.

Ключові слова: продовольча безпека, регіони України, споживання базових продуктів харчування, ранжування, рейтингвання, зважена процедура індивідуального рейтингвання, процедура Парето-класифікації.